

Najmä pokoj

Slovenskí poľnohospodári a potravinári si v novom roku želajú hlavne pokoj, aby mohli nerušene pestovať, chovať a vyrábať potraviny pri zachovaní minimálne rovnakej výšky podpôr, aké dostali v roku 2022.

V kontexte udalostí z decembra minulého roka, ktoré poznačili najmä turbulencie na našej politickej scéne a následný rozpad vlády SR, sa aj úvod tradičného novoročného rozhovoru s predsedom Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory písal inak, než bolo pôvodne plánované. Poľnohospodári a potravinári odmietajú byť vazalmi akýchkoľvek politických roztržiek – znie odkaz predsedu najreprezentatívnejšie a najväčšej agropotravinárskej samosprávy na Slovensku.

- **Čerešničkou na torte turbulentného a mimoriadne náročného roka 2022 bol pád vlády a z toho vyplývajúca neistota pri schvaľovaní nového štátneho rozpočtu pre rok 2023 a otázka stability výšky podpôr. Ako sa s odstupom pár dní pozeráte na koniec roka z pohľadu ďalšej možnej perspektívy rozvoja odvetvia?**

V úvode mojej odpovede potrebujem najskôr uviesť, že Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora je apolitickou samosprávnou organizáciou a nezvykne sa vyjadrovať k daniu na našej politickej scéne. A preto komentár k tomu, čo sa udialo, neurobím ani dnes. Nám však neprináleží verejne ohodnotiť tento krok politikov. Iné je, aké dôsledky z tohto rozhodnutia poslancov Národnej rady pri hlasovaní o dôvere vláde vyplývajú pre ďalšie fungovanie poľnohospodárskych a potravinárskych firiem, keďže časť príjmov podnikov pochádza aj z národných podpôr naviazaných na štátny rozpočet a, povedzme to na rovinu, aj z politickej vôle podporovať alebo nepodporovať toto odvetvie. V tomto duchu chcem jasne uviesť, že poľnohospodári a potravinári potrebujú mať istotu príjmu, a potrebujú poznať jasné predstavy vlády SR, nech už bude v akejkoľvek zložení, ako ďalej s chlebovým odvetvím. Finančné toky v agropotravinárstve sú úzko prepojené s bankovými úvermi, s otázkou rozvoja podnikov, predkladania projektov a teda nových možností na tak potrebné investovanie – a to najmä v spracovateľskom potravinárskom odvetví.

Mojou odpoveďou na vašu otázku je teda to, že nielen ja, ale každý jeden poľnohospodár a potravinár si v decembri jednoznačne želal, aby sa na slovenskú politickú scénu vrátil pokoj, čo so sebou automaticky a prirodzene prináša záruku nerušeného podnikania a stabilnej výroby slovenských potravín, pestovania plodín a chovu zvierat.

- **V tejto vašej odpovedi sa skrýva aj pranie, ktoré úzko súvisí s prechodom na nové programovacie obdobie. Poľnohospodári a potravinári sa potrebujú adaptovať na nové, zelenšie pravidlá. A to pri nestabilnej politickej situácii bude dvojnásobne náročné a stresujúce.**

Presne tak. Máme pred sebou rok, aký sme ešte nemali. Každý jeden podnik už má prepočítané a spočítané, čo všetko bude obnášať nová Spoločná poľnohospodárska politika na nové programovacie obdobie rokov 2023-2027. K tomu nikto nevie, ako sa bude vyvíjať vojenský konflikt u nášho východného suseda. Zdražovanie vstupov nielen pri výrobe potravín a energetická kríza – to je spolu veľmi veľa neželaných ingrediencií. Nechceme z toho mať guláš, ktorý plný horkosti budeme musieť zjesť my sami spolu s našimi spotrebiteľmi.

- **Záver roka už tradične patrí bilancii. Ako sa Vy ako zvolený predseda SPPK pozeráte na uplynulých 12 mesiacov?**

Ako som už povedal, rok 2022 bol mimoriadne náročným rokom. V priebehu veľmi krátkej doby museli agropotravinári čeliť dvom faktorom, ktoré dovtedy nepoznali – doznievali dôsledky celosvetovej pandémie koronavírusu a vo februári sa začala vojna na Ukrajine s obrovským globálnym vplyvom na potravinovú bezpečnosť, vývoj cien a naštartovanie inflácie a energetickej krízy. V roku 2022 sa preto gro aktivít Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory sústredilo práve na zmierňovanie dopadov týchto dvoch spomínaných faktorov na podnikateľské prostredie.

Vyvinuli sme mimoriadne úsilie pri rokovaníach s vedením Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR o nastavení novej Spoločnej poľnohospodárskej politiky na nové programovacie obdobie

2023-2027. Podarilo sa nám presadiť do nového Strategického plánu ciele, ktoré by mali podporiť rozvoj špeciálnej rastlinnej a živočíšnej výroby.

Pozitívnu správou pre rezort je citeľná zmena financovania agropotravinárskeho odvetvia z prostriedkov štátneho rozpočtu. Odškodnenie za suchu, zvýšené financovanie poľnohospodárskej produkcie a najmä potravinárskeho spracovateľského odvetvia sú tou správnou cestou, ktorou sa odvetvie musí uberať kontinuálne, nielen jeden-dva roky, pokiaľ chce zmierniť obrovský náskok (cenový a investičný) európskych producentov potravín.

Náročný rok charakterizuje aj ďalší priebeh klimatických zmien na našom území v dopadom na výrobu potravín. Niekoľko mesačný boj poľnohospodárov s následkami extrémneho sucha vyústil práve vďaka Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komore do odškodnenia za tieto mimoriadne straty.

• **V prvej polovici roka sme veľmi intenzívne riešili problémy okolo Slovenského pozemkového fondu. V akom je to teraz štádiu?**

Áno, je pravda, že poľnohospodári neboli počas roka 2022 spokojní s fungovaním Slovenského pozemkového fondu. Neriešenie tzv. spisovej zápchy je neuralgickým bodom odvetvia, ktoré deformuje vzťahy na pôde. Fond nám avizoval, že pracuje na podpisovaní nevyriešených nájomných zmlúv. K starým zmluvám však stále pribúdajú aj nové a tak sa riešenie problému predlžuje.

Ďalším negatívnym trendom, ktorý súvisí s vojnou na Ukrajine, je skokovitý nárast vstupných nákladov pri výrobe potravín. Tento fakt je hlavným dôvodom neustáleho rastu odbytových cien potravín, ktoré pravidelne počas roka naši potravinári avizovali. Súčasná situácia tak poukazuje na skutočnú hodnotu slovenských potravín a na otázku ich neúmerneho plytvania. Lacné potraviny končili medzi odpadom. Veľmi si želám, aby si ľudia začali potraviny viac vážiť pre ich skutočnú hodnotu, ktorú doba lacných výrobkov načisto zdeformovala.

• **Vaša predstava o činnosti komory v roku 2023? Hlavné výzvy a očakávania?**

Rok 2023 bude pokračovaním roku 2022 z pohľadu energetickej krízy a vysokej inflácie, to je jasné. Poľnohospodárske a potravinárske podniky budú naďalej riešiť otázku, ako výšku nákladov premietnuť do adekvátnych odbytových cien. Pokiaľ budú naďalej stúpať výrobné náklady, odbytové ceny poľnohospodárskych produktov a hotových potravín budú musieť ísť hore.

Na vývoj slovenského agropotravinárstva bude mať v roku 2023 vplyv vojenského konfliktu na Ukrajine, vývoj cien vstupov a komodít, dopady energetickej krízy a otázka zásobovania potravinami z globálneho pohľadu. Nestabilné trhy nám už hneď po vypuknutí vojny na Ukrajine ukázali, aký synergický efekt vedia spôsobiť v celom výrobnom reťazci potravín.

Z tohto dôvodu bude nutné vypracovať a notifikovať schémy štátnej pomoci pre potravinársky priemysel a na ich realizáciu vyčleniť dostatočné finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu. Štátne pomoci sa prioritne majú zameriavať na zníženie vstupných nákladov na energie – plyn a elektrina či na zníženie vstupných nákladov na pohonné hmoty a suroviny. Dôležité bude aj udržanie objemu štátnej pomoci v poľnohospodárstve aspoň na úrovni roku 2022.

• **Výraznou zmenou, ktorá sa začala uplatňovať od nového roka, je prechod na nové pravidlá Spoločnej poľnohospodárskej politiky. SPPK bude aj v novom roku pracovať na ešte väčšom zosúladení nových pravidiel s požiadavkami praxe a pripraví vlastné návrhy na modifikáciu Strategického plánu.**

Áno, začalo sa nové programovacie obdobie. Už teraz je však isté, že Strategický plán k novej SPP

čaká už v prvom polroku 2023 modifikácia. Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora navrhne MPRV SR konkrétne zmeny, ktoré budú reflektovať nevhodne nastavené podmienky niektorých intervencií, prípadne presuny finančných prostriedkov v rámci Strategického plánu SPP. Rovnako nás čaká prijímanie národnej legislatívy súvisiacej so SP SPP 2023 - 2027. Určite bude prvý rok implementácie SP SPP 2023 - 2027 náročný pre poľnohospodárov, MPRV SR a ostatné rezortné inštitúcie vzhľadom na veľa nových prvkov, ktoré treba zaviesť priamo do praxe.

Implementácia novej SPP bude pre poľnohospodárov mimoriadne náročná. Budú musieť spraviť omnoho viac pre životné prostredie ako doteraz, a to za menej peňazí. Už len základné podmienky, aby vôbec nejaké platby dostali, tzv. kondicionality, bude pomerne náročné splniť.

V Strategickom pláne SPP je množstvo nových opatrení, ktoré nebude jednoduché zrealizovať a je preto otázne, aký záujem o ne poľnohospodári prejavia – týka sa to najmä ekoschémy, na ktoré je alokovaný veľký objem finančných prostriedkov. Naopak, viac finančných prostriedkov je v tzv. neprojektových opatreniach, čo by mohlo čiastočne vykompenzovať ťažšiu implementáciu priamych platieb.

O efekte nového nastavenia projektových (investičných) podpôr sa ešte v roku 2023 nebude dať hovoriť, keďže ich realizácia trvá dlhšie obdobie a ešte budú dobiehať projekty zo súčasného programovacieho obdobia. Otázkou je, ako sa s nástrahami Strategického plánu SPP vysporiada Pôdohospodárska platobná agentúra.

V roku 2023 bude nevyhnutné prijať opatrenia zo strany štátu a EÚ, aby sa stabilizovala situácia s výškou výrobných nákladov pre poľnohospodárov a potravinárov. V opačnom prípade príde k zhoršeniu situácie pre producentov potravín. Dôležité je aj to, že v decembri sa Národnej rade podarilo schváliť štátny rozpočet na rok 2023.

SPPK bude presadzovať, aby sa schémy štátnej pomoci stali každoročne automatickou súčasťou štátneho rozpočtu bez ohľadu na zloženie vlády a obdobie, v akom budú vyplácané. Mať istotu príjmov – po vzore iných európskych krajín – je základom aj pre masívnejšie investovanie

poľnohospodárov a potravinárov do nových technológií, strojov, do opravy budov, čo je nevyhnutný predpoklad na zvyšovanie konkurencieschopnosti nášho sektoru.